

صاحب امتیاز: مؤسسه فرهنگی قدس وابسته به آستان قدس رضوی
مدیرعامل و مدیرمسئول: علی یعقوبی سردبیر: نسیم محسن اسدلی

● صندوق پستی: ۵۷۷ - ۹۱۷۳۵
● دفتر تهران: بولوار کشاورز، بین کارگر و جملزاده، شماره ۳۳۶
● تلفن: ۶۶۹۳۳۵۵ (۰۲۱)
● شماره داخلی: ۱۲۲ - ۶۶۴۳۰۱ (۰۲۱)
● پیامک: ۳۰۰۰۴۵۶۷
● ارتباطات مردمی: ۳۷۶۱۰۰۸۶ (۰۵۱)
● امور مشتریان: ۳۷۶۱۸۰۴۴-۵ (۰۵۱)

● روابط عمومی: ۳۷۶۲۵۸۷ (۰۵۱)
● شماره سردبیر: ۳۷۶۱۰۰۸۷ - ۳۷۶۸۴۰۰۴ (۰۵۱)
● سازمان آگهی‌ها: ۳۷۶۲۸۲۰۵ - ۳۷۶۰۸۸ (۰۵۱)
● فاکس: ۳۷۶۱۰۰۸۵ (۰۵۱)
● سفارشات چاپی: ۳۷۶۷۶۵۶ (۰۵۱)
● چاپ مشهد: مجتمع چاپ و نشر قدس
● چاپ هرمزان تهران: چاپخانه جاجم

گفت‌وگو با حجت الاسلام رفیعی به مناسبت ولادت حضرت زینب(س) و روز پرستار

عقیله بنی‌هاشم (علیها السلام)؛ بانویی که پرستاری را با شجاعت و حیا در هم آمیخت

■ عقلانیت خدادادی و دانش لدنی، سیمای عقیله بنی‌هاشم(س)

دکتر رفیعی با اشاره به بُعد معرفتی شخصیت حضرت زینب(س) توضیح می‌دهد: عقلانیت و خردمندی والد حضرت زینب(س) را به عقیله بنی‌هاشم مشهور کرد و دانش ایشان نیز منشأی الهی داشت. امام سجاد(ع) درباره دانش عمیق و لدنی عمه بزرگوارشان فرمودند: «أَنَّ بِحَدِّ اللَّهِ عَالِمَةً غَيْرَ مُعَلِّمَةٍ وَفَهْمَةٌ غَيْرَ مُفَهِّمَةٍ». (الإحتجاج، ج ۲، ص ۳۰۵) ایشان در کاخ یزید نیز با اقتدار کامل فرمودند من تو را کوچک می‌شمارم و با خواندن آن «وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُطَمِّلُ لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ لَيْزًا ذَاوُوا إِنَّمَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ» (آل عمران: ۱۷۸)، هیمنه پوشالی حکومت اموی را در هم شکستند. این استاد حوزه و دانشگاه در ادامه تصریح می‌کند: ولایت‌مداری و اطاعت محض از امام زمان، اصل دیگری در سیره عملی دختر امیرالمؤمنین(ع) بود. حضرت زینب(س) در تمام لحظات واقعه عاشورا و پس از آن، کاملاً گوش به فرمان امام حسین(ع) و سپس امام سجاد(ع) بودند. هنگام سوژاندن خیمه‌ها برای تصمیم‌گیری به امام سجاد(ع) مراجعه کردند و شکیبایی ایشان در برابر شهادت برادران و فرزندان، الگو و شاخصی بی‌نظیر از ثبات قدم در راه ولایت بود. این اطاعت محض، ریشه در معرفت عمیق ایشان به مقام امامت داشت و نشان می‌دهد ولایت‌مداری، تنها در سایه بصیرت و تسلیم در برابر حجت الهی معنا می‌یابد.

■ عفاف، حیا و فصاحت؛ میراث ماندگار زینبی

این کارشناس دینی می‌افزاید: عفاف، حیا یا پاسداری از ارزش‌های دینی، در تمام طول مسیر اسارت، پرچم راهنمای کاروان اهل بیت(ع) بود. حضرت زینب(س) با وجود تحمل رنج‌های فراوان و سفر در سخت‌ترین شرایط، نسبت به حفظ حریم حیا حساس بودند. ایشان در مجلس یزید با شجاعت به هتک حرمت خاندان پیامبر(ص) اعتراض کرده و فرمودند: «أَمِنَ الْعَدْلُ يَا أَبَنَ الطُّلَقَاءِ تَحْدِثُكَ إِهْمَاكَ وَنِسَاءُكَ وَسَوْفَاكَ بَنَاتُ رَسُولِ اللَّهِ سَيِّئَاتٍ». (المملهوف، ص ۱۸۲) و بدین ترتیب بر حفظ ارزش حجاب و عفاف تأکید ورزیدند. حجت الاسلام رفیعی در پایان یادآور می‌شود: فصاحت و بلاغت بی‌نظیر در سخنوری، ویژگی دیگر این بانوی بزرگوار است که خطبه‌های پدرشان امیرالمؤمنین(ع) را در کوفه و شام تداعی می‌کرد. فصاحت کلام، صبر بی‌مانند، تسلیم در برابر قضای الهی و جهاد تبیین، مجموعه‌ای از فضائل را در وجود حضرت زینب(س) گنجم‌هم آورد. اما این میراث، تنها به تاریخ تعلق ندارد؛ امروز نیز جامعه ما بیش از هر زمان دیگری نیازمند الگوبری از خدا محوری، شجاعت، حیا و سیره عملی این بانوی بزرگوار در عرصه خدمت به مردم و پایداری در مسیر حق است. سیره زینبی، نقشه‌راهی روشن برای انسان معاصر در مسیر بندگی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی به‌شمار می‌رود و یادآور می‌شود آن‌گاه که پرستاری، خدمت و ایثار با ایمان و اخلاص گره بخورد، به‌میراثی ماندگار برای نسل‌های آینده بدل خواهد شد.

■ خدا محوری و شجاعت، دو گوهر درخشان در سیره زینبی

ایشان یادآور می‌شود: نخستین و مهم‌ترین ویژگی حضرت زینب(س) در تمام مراحل زندگی، خدا محوری و تسلیم محض در برابر پروردگار بود. لذت‌های مادی همواره زودگذر و همراه با سختی هستند اما آرامش واقعی تنها در سایه یاد خدا حاصل می‌شود، همان طور که قرآن کریم می‌فرماید: «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ». (الرعد: ۲۸) حضرت زینب(س) پس از تحمل سخت‌ترین مصائب در گودال قتلگاه فرمودند: «اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا هَذَا الْقَرْبَانَ» و در پاسخ به یاه‌گویی‌های ابن‌زیاد عبارت تاریخی «عَا زَيْتٌ إِلَّا جَمِيلًا» را بر زبان جاری کردند که مصداق بارز آیه شریفه «إِنَّمَا أَعْطَكُمْ بِوَأَجْدُو أَنْ تَقْوُمُوا لِلَّهِ» (سبا: ۴۶) است.

دکتر رفیعی در ادامه با اشاره به ویژگی برجسته دیگر این بانوی والامقام تصریح می‌کند: شجاعت بی‌نظیر در برابر مستکبران و حاکمان مستمگر، از دیگر صفات درخشان ایشان بود. شجاعت، صفت روح است و جنسیت نمی‌شناسد. حضرت زینب(س) با اقتدار و باوقار وارد مجلس ابن‌زیاد شدند و وقتی او قصد زخم‌زبان زدن داشت، فرمودند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنَا بِنَبِيٍّ... إِنَّمَا يَفْتَضِحُ الْفَاقِسُ وَ يَكْذِبُ الْفَاجِرُ». ایشان با تمسک به آیه تطهیر «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا» (الأحزاب: ۳۳)، اصالت و طهارت خاندان خویش را به رخ حاکم اموی کشیدند و بدین سان، ایمان راستین خود را در عمل به نمایش گذاشتند.

■ **زینب کبری(س)، الگوی کامل پرستاری و ایثار در بستر تاریخ**
دکتر رفیعی در ادامه با اشاره به ابعاد گوناگون تاریخی و معرفتی آن بانوی بزرگوار تصریح می‌کند: شخصیت حضرت زینب(س) به عنوان الگوی کامل پرستاری و ایثار، دارای ابعاد گوناگون تاریخی و معرفتی است. حضرت زینب(س) نخستین دختر متولد شده در خانه امیرالمؤمنین(ع) و سومین فرزند خانواده بودند که حدود پنج سال از عمر شریفشان را در زمان پیامبر(ص) گذراندند. ایشان ۳۰ سال در کنار پدر و دو دهه در کنار برادرانشان امام حسن(ع) و امام حسین(ع) زیستند و در واقعه کربلا ۵۵ سال داشتند. طبق نقل‌های تاریخی، این بانوی بزرگوار حدود یک سال و نیم پس از حادثه عاشورا و در سال ۶۲ هجری قمری از دنیا رفتند.

این کارشناس دینی و پژوهشگر سیره اهل بیت(ع) در ادامه می‌افزاید: درباره محل دفن حضرت زینب(س) میان مورخان و سیره‌نویسان سه دیدگاه مطرح است: قول نخست آن است که به دلیل قطعی در مدینه و فشارهای حاکمان بنی‌امیه، همسرشان عبدالله بن جعفر ایشان را به شام برد و در همان جا درگذشتند. قول دوم اشاره به سفر ایشان به مصر و دفن در قاهره دارد و قول سوم که در کتاب رباعین الشریعه آمده، دفن حضرت را در قبرستان بقیع مدینه می‌داند. این تعدد اقوال به دلیل تشابهات اسمی در تاریخ است و از عظمت و جایگاه زیارتی آن حضرت در دل‌های مؤمنان نمی‌کاهد؛ چراکه وجود مبارک ایشان، خود زیارتگاهی معنوی برای همه آزادگان جهان است.

اوقات شرعی به افق مشهد			اوقات شرعی به افق تهران		
اذان صبح فردا	اذان مغرب	اذان ظهر	اذان صبح فردا	اذان مغرب	اذان ظهر
۴:۰۱۵	۱۷:۰۱۴	۱۱:۰۱۷	۴:۰۴۸	۱۷:۰۴۷	۱۱:۵۰
غروب فردا	نیمه شب شرعی	طلوع فردا	غروب فردا	نیمه شب شرعی	طلوع فردا
۵:۳۹	۲۲:۳۵	۱۶:۵۶	۶:۰۱۱	۲۳:۰۹	۱۷:۲۹

■ برتری خدمت به بیمار بر برخی عبادات مستحبی

حجت الاسلام رفیعی با تأکید بر جایگاه والای خدمت به بیمار در معارف اسلامی تصریح می‌کند: فضیلت رسیدگی به بیمار تا حدی است که حتی بر برخی عبادات مستحبی در اماکن مقدس پیشی می‌گیرد. در تاریخ نقل شده است که فردی به نام مرا در مدینه بیمار شد و هم‌سفرش او را رها کرد و به مسجد النبی(ص) رفت. وقتی این خبر به امام صادق(ع) رسید، آن شخص را فراخواندند و فرمودند: «فَعُوْذُكَ عِنْدَهُ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِكَ فِي الْمَسْجِدِ». (الکافی، ج ۴، ص ۵۴۵) این فرموده حضرت نشان می‌دهد نشستن نزد دوست بیمار و مراقبت از او، ثوابی برتر از نماز خواندن در مسجد پیامبر(ص) دارد.

این پژوهشگر سیره اهل بیت(ع) در ادامه یادآور می‌شود: علاوه بر مراقبت‌های عمومی، توجه به خواسته‌ها و میل غذایی بیمار نیز در روایات اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. بر اساس معارف دینی، اگر کسی غذایی را که مورد علاقه یا نیاز بیمار است برای او فراهم کند، پاداشی ویژه خواهد داشت؛ چنان‌که رسول خدا(ص) فرمودند: «مَنْ أَطْعَمَ مَرِيضًا شَهْوَتَهُ أَطْعَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ». (المحاسن، ج ۲، ص ۵۷۲) البته بیمارانی که در خانه یا بیمارستان هستند نیز باید آداب بیماری را رعایت کرده و از شکایت و بی‌صبری پرهیز کنند، همان طور که عبادت‌کنندگان نیز باید نشستن نزد بیمار را کوتاه کرده و به او امیدواری دهند.

■ **مریم احمدی شیروان** | او را عقیله بنی‌هاشم(س) خوانده‌اند؛ بانویی که در کربلا، هم پرچم‌دار صبر بود و هم کوه استقامت. حضرت زینب کبری(س) تنها یک پرستار نبود؛ او تجسم شجاعت در برابر ستم، حیا در دل اسارت، فصاحت در اوج مظلومیت و ولایت‌مداری در سخت‌ترین لحظات تاریخ بود. فضیلت پرستاری او، در کنار خدامحوری، دانش لدنی و جهاد تبیینش، سیمای کامل یک انسان مؤمن را ترسیم می‌کند. فردا، پنجم جمادی الاول، به یاد روز او بوده و هم به پاس همین سیره نورانی، روز پرستار نام گرفته است. به همین مناسبت، با حجت الاسلام والمسلمین دکتر ناصر رفیعی، کارشناس دینی به گفت‌وگو نشستیم تا از جایگاه معنوی خدمت به بیماران و جلوه‌های معرفتی این بانوی بزرگوار بگوییم؛ گفت‌وگویی که می‌تواند چراغی باشد برای همه کسانی که در مسیر خدمت به دردمندان گام برمی‌دارند.

■ پاداش معنوی پرستاری در آموزه‌های دینی

حجت الاسلام رفیعی در ابتدای این گفت‌وگو، با اشاره به نام‌گذاری سالروز ولادت حضرت زینب کبری(س) به عنوان روز پرستار، این تقارن را فرصتی مغتنم برای بازخوانی مفهوم پرستاری در معارف اسلامی می‌داند و می‌گوید: پرستاری از بیماران و مراقبت از دردمندان، تنها منحصر به کادر درمان و شاغلان در بیمارستان‌ها نیست؛ بلکه قلمرو وسیعی از مسئولیت‌های خانوادگی و انسانی را شامل می‌شود. بسیاری از مردم در محیط خانه از پدر و مادر سالخورده، همسر بیمار یا فرزندان دچار معلولیت و آسیب‌های جسمی نگهداری می‌کنند و گاهی دچار خستگی یا فشار روحی می‌شوند. قرآن کریم انسان‌ها را به نیکی و رسیدگی به والدین در دوران پیری سفارش می‌کند و نباید فراموش کرد که این مراقبت‌ها پاداشی عظیم نزد خداوند متعال دارد.

ایشان با اشاره به روایات معتبر می‌افزاید: در آموزه‌های دینی برای مراقبت از بیمار، آثار و برکات خیره‌کننده‌ای بیان شده است که تحمل سختی‌های این مسیر را آسان می‌کند. رسول خدا(ص) در کلامی نورانی می‌فرماید: «مَنْ قَامَ عَلَي مَرِيضٍ يَوْمًا وَلَيْلَةً بَعَثَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَعَ إِِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ(ع) فَجَازَ عَلَى الصِّرَاطِ كَالْبُرْقِ الْأَمَّيْعِ» (ثواب الأعمال، ص ۱۹۳). بر اساس این روایت، یک شبانه‌روز پرستاری از بیمار، موجب محشور شدن با حضرت ابراهیم(ع) و عبور شتابان از صراط خواهد بود. همچنین در روایت دیگری از پیامبر اکرم(ص) آمده است: «مَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَةٍ - قَضَاهَا أَوْ لَمْ يَقْضِهَا - حَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ» (الأمالی صدوق، ص ۵۱۵) که نشان می‌دهد صرف تلاش برای رفع نیاز بیمار، فارغ از نتیجه آن، موجب آرمش گناهان می‌شود.

گفت‌وگو

بازخوانی سیره حضرت زینب(س) در آستانه سالروز میلاد آن حضرت

طنین ماندگار جهاد زینبی در قلب تاریخ

■ **ریحانه عامل نیک** | در آستانه سالروز میلاد فرخنده اسوه صبر و استقامت، عقیله بنی‌هاشم حضرت زینب کبری(س)، بازخوانی ابعاد گوناگون شخصیت تمدن‌ساز این بانوی بزرگ،

بیش از پیش ضرورت دارد. در عصر کنونی که جریان‌های حق طلب با همه‌همای همه‌جانبه‌رسانه‌ای و فرهنگی روبه‌رو هستند، سیره عملی زینب کبری(س) در مدیریت بحران، جهاد تبیین و پیوند ناگسستنی با حجت خدا، نقشه‌راهی روشن برای پویایی اجتماعی زنان و جامعه اسلامی به‌شمار می‌رود. برای واکاوی این ابعاد عمیق، در گفت‌وگو با حجت الاسلام والمسلمین محمدصادق کفیل، مدرس و پژوهشگر و مدیر مرکز تخصصی صحیفه سجادیه، ابعاد گوناگون کنشگری اجتماعی، صبر فعال و نقش تمدن‌ساز آن حضرت را به بحث و بررسی گذاشتیم که در ادامه می‌خوانید.

■ جایگاه تاریخی و جریان‌ساز بانوان در تاریخ اسلام

بررسی تطبیقی و تحلیلی تاریخ ادیان توحیدی نشان می‌دهد در تمامی مقاطع سرنوشت‌ساز و حرکت‌های تحول آفرین الهی، همواره بانوان نقشی اهریبردی، پیش‌برنده و اثرگذار ایفا کرده‌اند. جریان‌های سازنده‌ای در مسیر رسالت انبیاء(ع) با حضور فعال، بصیر و فداکارانه زنان به ثمر نشسته است. در تاریخ نبوت، پیش از هر چیز همراهی هاجر و ساره در کنار حضرت ابراهیم خلیل الله(ع) مسیر توحید را هموار کرد؛ رسالت حضرت موسی(ع) با حمایت و درایت بانو آسیه پیوند خورد؛ اعجاز رسالت حضرت عیسی(ع) در بستر طهارت و استقامت حضرت مریم(س) متجلی شد و بعثت پیامبر اعظم(ص) با ایثار و بصیرت بی‌نظیر حضرت خدیجه کبری(س) قوام یافت. نقطه مقابل این قاعده نیز در تاریخ عبرت آموز است؛ آن‌جا که در رسالت پیامبری چون حضرت نوح(ع) به دلیل عدم همراهی همسر، آسیب‌ها فراگیر و سنگین شد. این امتداد تاریخی در عصر امامت نیز به اوج کمال خود رسید؛ چنان‌که امیرالمؤمنین علی(ع) با حضرت فاطمه زهرا(س) همراه شد و حماسه سیدالشهدا(ع) در سایه‌سار کنشگری عقیله بنی‌هاشم حضرت زینب کبری(س) (جوادانه شد. این سیر مبتد گویند این روشن بر این حقیقت است که بانوان در تفکر دینی صرفاً نظاره‌گر تحولات اجتماعی و تاریخی نیستند، بلکه پیش‌ران، ستون فقرات و عامل تثبیت جریان‌های حق مدار به شمار می‌روند. وجود چهره‌های تابناکی چون حضرت زهرا(س) و حضرت زینب(س) سند زنده‌ای است بر

استعداد، وسعت قابلیت و افق وسیعی که اسلام پیش روی کنشگری اجتماعی و تمدنی زن قرار داده است.

■ **اضلاع چهارگانه رابطه با حجت خدا؛ از ژرفای معرفت تا تسلیم محض**
با تکیه بر سیره حضرت زینب کبری(س)، می‌توان به الگویی جامع برای تنظیم رابطه امت با حجت خدا دست یافت؛ الگویی که نه تنها زنان، بلکه تمامی مسلمانان و حق طلبان جهان در هر عصری موظف به پیروی از آن هستند. این پیوند بر چهار رکن بنیادین استوار است که نخستین رکن آن «معرفت عمیق و بنیادین به جایگاه امامت» است. عقیله بنی‌هاشم(س) پیش از هر چیز، شأن و حقیقت وجودی امام را می‌شناسد. تازمانی که انسان معرفت درستی نسبت به حجت الهی نداشته باشد، امکان برقراری پیوند حقیقی با او را نخواهد یافت. بخش عمده‌ای از مجاهدت فکری ائمه اطهار(ع) و تأکید مکرر بر متون

چون «زیارت جامعه کبیره» و تعداد بالای روایات توصیفی درباره امامت، معطوف به بیداری جامعه نسبت به این امر مهم است که امام کیست و چه جایگاهی در هستی دارد؛ با این حال، آسیب بزرگ در این مسیر توقف در وادی شناخت است؛ شناختی که به بار ننشیند و در مقام عمل تجلی نیابد، عقیم است. رکن دوم این ارتباط، «تسلیم محض» است که به‌طور مستقیم زاینده همان معرفت حقیقی است. هر انداز شناخت انسان از امام فراتر رود، تسلیم او در برابر اراده‌ولی خدا بیشتر اوج می‌گیرد. کسانی که در تبعیت و تسلیم مقابل امام دچار لغزش یا تردید می‌شوند، ریشه بحران خود را باید در ضعف معرفت جست‌وجو کنند؛ چراکه شناخت راستین، انسان را از نظر روحی و عملی به‌طور کامل همسو با اراده امام می‌کند.

■ همراهی با ولی خدا و احیای رسالت تبیین

رکن سوم در الگوی زینبی، «معیت همه‌جانبه و عینی با امام» است. این همراهی فقط یک احساس عاطفی یا تأیید قلبی نیست، بلکه همراهی در میدان است؛ حضوری که تا پای جان پایداری می‌ماند. اگر امام حسین(ع) به‌سوی مکه و از آنجا به کربلا هجرت می‌کند، زینب کبری(س) نیز با تمام هستی و خانواده خویش پای در این هجرت دشوار می‌گذارد؛ درست همان گونه که سال‌ها بعد حضرت فاطمه معصومه(س) در معیت امام رضا(ع) به‌سوی ایران هجرت کرد. این همراهی و حضور بی‌قید و شرط، ترجمان عملی تسلیم است. اما این معیت به‌رکن چهارم

■ **ارتباط عبادی و توحیدی، قوام بخش شجاعت در جهاد تبیین**
در ساخت جهاد تبیین، حضرت زینب(س) شاخص برجسته ایستادگی در برابر ارباب حاکمیت و شکستن سکوت مرگبار

جامعه است. در فضای رعب‌انگیز کوفه و خفقان سنگین شام، جایی که فضای دربار اموی همگان را به سکوت و وحشت واداشته بود، زینب کبری(س) چنان با صلابت و اقتدار سخن گفت که گویی تمام افکار عمومی همراه او است و هیچ ترسی در دل ندارد. منشأ این شجاعت شگفت‌آور و قدرت کلام رابر، تائور و مدیریت بحران ایشان بی‌نظیر و اعجاب‌آور بود. عقیله بنی‌هاشم(س) در اوج داغ‌دبگی، مدیریت روانی و فکری کاروان اسرا و صحنه نبرد سیاسی را بر عهده گرفت و اوضاع را به گونه‌ای مهندسی کرد که نتیجه نهایی، تحقق اهداف نهضت حسینی باشد. نه پیروزی مطلوب دستگاه حاکم، خطبه‌های آتشین و کوبنده ایشان در کوفه و شام، نقشه محاسباتی امویان را در هم شکست. دستگاه اموی و شخص یزید که خود را در اوج پیروزی ظاهری و هیمنه قدرت خود را بالا می‌زدند، در برابر این راهبر تهاجمی به حسیض ذلت و انفعال کشیده شدند؛ تا جایی که یزید به‌ناچار برای حفظ بقای خویش و گریز از خشم عمومی، از جنایت کربلا تبری جست و مسئولیت فاجعه را به گردن ابن‌زیاد انداخت. این تسلط روانی و عقلانی در اوج مصیبت، جلوه‌ای درخشان از توانمندی بانویی است که در تاریخ‌همتایی ندارد.

■ صبر پویا و فعال؛ الگوی زینبی در عصر انتظار

یکی از مهم‌ترین مفاهیم در بازخوانی شخصیت حضرت زینب(س)، درک صحیح «مقام صبر» است. در تلقی